

Motion till riksdagen 2017/18:3626

av **Désirée Pethrus m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Motivering	4
Läget på svensk arbetsmarknad	6
Regeringens jobbfientliga politik	7
Fler vägar till jobb	8
Riktade jobbskatteavdrag	9
Värna och utveckla tjänstesektorn	11
Vårdserviceteam.....	12
Inträdesjobb.....	12
En arbetsförmedling som förmedlar jobb	13
Förändrade arbetsmarknadsprogram	14
Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.....	15
Avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar.....	16
Utbyggt regionalt yrkesvux.....	16
Nystartsjobb	17
Traineejobb och extratjänster.....	18
Moderna beredskapsjobb	18
Snabbspår	19
Utbildningskontrakt	19
Avvecklade anställningsstöd.....	19
Lärlingsanställningar.....	19
Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga	20
De arbetsintegrerande sociala företagen	21

En ny ankaråtgärd	23
Fler behöver arbeta mer och längre	23
Den särskilda löneskatten för äldre	24
Arbetsrätt	24
Utstationeringsregler	25
Utöka undantagen från turordningsreglerna i LAS	26
Proportionalitet på arbetsmarknaden	26
Kompetenskonton	27
Graviditetspeng – trygghet i väntans tider	27
Arbetslöshetsförsäkringen	28
Arbetsliv	28
Arbetsmiljödeklarationer	30
Kvinnors företagande	30
Den sociala spelaren	31
Övriga budgetpåverkande anslag	32

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2018 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för unga upp till 23 år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för nyanlända under deras fem första år efter uppehållstillståndet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag som examenspremie för två år och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jobbskatteavdrag för personer över 64 år och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återställa jobbskatteavdraget så att det inte reduceras vid månadsinkomster kring 50 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa anställningsformen inträdesjobb och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen introduktionsjobb och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa fler platser inom yrkesvuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte kräva kollektivavtal för nystartsjobben och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen extrajobb och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa den arbetsmarknadspolitiska stödanställningen moderna beredskapsjobb och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla de s.k. snabbspåren och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa socialt handledarstöd och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att införa ankarjobb som sysselsättning till långtidsarbetslösa och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort den särskilda löneskatten för äldre arbetstagare och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten till jobbskatteavdrag för äldre så att det gäller från 64 år och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den s.k. lex Laval och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga provanställningstiden från sex till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa förändringar i reglerna för konfliktåtgärder inom arbetsrätten och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till graviditetspenning och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en rätt att göra avdrag i deklaration för arbetslöshetskasseavgift och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra reglerna för deltidsbegränsningen och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att verka för kvinnors hälsa och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att införa en arbetsmiljödeklaration, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja kvinnors företagande och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör delta i arbetet med att upprätta en europeisk pelare för sociala rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Denna motion för utgiftsområde 14 innehåller Kristdemokraternas arbetsmarknadspolitik och följaktligen partiets förslag för att utveckla arbetsmarknaden och arbetslivet.

Tabell 1 Anslagsförslag 2018 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv*Tusental kronor*

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 402 329	-892 233
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	22 699 927	+493 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	13 422 023	-9 418 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	19 196 879	-580 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	119 685	-1 000
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 523 500	
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	41 161	
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	71 785	
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	56 363	
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 700 000	
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	5 756 893	+1 506 300
1:13 Lån till körkort	151 466	
2:1 Arbetsmiljöverket	763 225	-3 000
2:2 Arbetsdomstolen	34 330	-1 000
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722	
2:4 Medlingsinstitutet	58 449	
2:5 Arbetslivspolitik	25 000	
2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö	18 800	
<i>Nya anslag</i>		
Arbetsintegrerade sociala företag		+200 000
Nytt anslag: inträdesjobb		+554 000
Summa	74 083 840	-8 141 933

Tabell 2 Avvikelser gentemot regeringen*Miljoner kronor*

	Avvikelse från regeringen (KD)		
	2018	2019	2020
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv			
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	-892	-897	-935
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	+493	+426	+207
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-9 418	-12 031	-13 432
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	-580	-910	-1 140
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	-1	-1	-1
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering			-1
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen		-1	-1
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet		-1	-1
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	+1 506	+1 551	+1 426
2:1 Arbetsmiljöverket	-3	-7	-11
2:2 Arbetsdomstolen	-1	-1	-1
<i>Nya anslag</i>			
Arbetsintegrerade sociala företag	+200	+200	+250
Nytt anslag: inträdesjobb	+554	+1 108	+1 663
Summa	-8 142	-10 564	-11 977

Läget på svensk arbetsmarknad

Hos varje människa finns ett behov av att få känna gemenskap med andra, ta eget ansvar och utvecklas som person. Att ha ett arbete, eller annan meningsfull sysselsättning att gå till, är därför av största vikt för varje enskild person. Arbetsmarknadspolitik handlar därmed om mycket mer än samhällsekonomisk effektivitet och de offentliga finanserna. Den handlar också om förvaltare och om att se till att alla får en chans att utveckla sina förmågor. Kristdemokraterna vill se ett samhälle som tar vara på människors möjligheter och inneboende förmåga. Människans värde sitter inte i hur mycket hon arbetar eller hur produktiv hon är, men arbetets betydelse för enskildas utveckling är mycket stort.

Arbetet har också en avgörande betydelse för möjligheten att bygga trygga familjer. Den som har ett arbete har också bättre förutsättningar att både bilda familj och att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Detta betyder inte på något sätt att de som saknar arbete skulle vara sämre föräldrar, utan helt enkelt att möjligheterna att få livet att fungera blir betydligt bättre med ett arbete och en egen försörjning.

I Sverige finns idag stora strukturella utmaningar i att andelen arbetslösa i utsatt ställning ökar, vilket resulterar i en tudelad arbetsmarknad. Medan den starka konjunkturen har inneburit en god arbetsmarknadsutveckling för inrikes födda med god utbildning, har utvecklingen inte varit lika stark för utsatta grupper på arbetsmarknaden. Under 2018 beräknar Arbetsförmedlingen att andelen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden kommer att utgöra omkring 78 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. För dessa grupper är trösklarna in på svensk arbetsmarknad alltför höga, något som Finanspolitiska rådet, IMF och OECD länge påpekat.

En grupp som har särskilt svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden är utrikes födda med bristfällig utbildning. Idag tillhör en klar majoritet av alla inskrivna på Arbetsförmedlingen den gruppen och andelen förväntas växa. Kristdemokraterna ser med stort allvar på regeringens brist på reformer, vilket innebär att denna grupp stängs ute från arbetsmarknaden.

I gruppen utrikes födda ser det särskilt oroväckande ut för kvinnorna. Dessa har 10 respektive nära 18 procentenheter lägre arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad jämfört med inrikes födda kvinnor.

Vi ser också ett stort behov av att förlänga arbetslivet. För att klara exempelvis demografiska utmaningar som framtidens pensioner och välfärdens finansiering så behövs det att fler jobbar fler år och timmar över en livscykel. Vi diskuterar då oftast att förlänga arbetslivet i slutet – det är bra, och Kristdemokraterna har flera reformer för detta. Men lika viktigt är att tidigarelägga inträdet, både för unga som saknar eftergymnasial utbildning och de som studerar på högskola eller universitet. Sveriges studenter tar i genomsnitt examen betydligt senare än studenter i andra OECD-länder.

Andra grupper som har det tufft på den svenska arbetsmarknaden är äldre och personer med funktionsnedsättning. Vi ser med stor oro på hur regeringen på olika sätt försvårar för människor i dessa grupper att komma in på och stanna kvar på arbetsmarknaden. Exempelvis har regeringen höjt löneskatten för äldre, vilket höjer kostnaderna för att anställa eller anlita dem. Långtidsarbetslösa i allmänhet är naturligtvis också en grupp som har en utsatt situation. För denna grupp behövs det nya insatser för att öka möjligheterna för att de ska kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden med riktiga jobb.

Kristdemokraterna vill att full sysselsättning ska vara det övergripande målet för arbetsmarknadspolitiken. Av olika skäl kan alla inte arbeta heltid, men alla ska ha

möjlighet att arbeta 100 procent av sin förmåga. Allt annat är slöseri med både mänskliga och samhälleliga resurser. Följden av långvarigt utanförskap är ofta personliga och sociala problem. Ett arbete ger den enskilda en direkt möjlighet att få bättre ekonomi och att påverka sin situation. Därför är det viktigt med en kraftfull politik för att bryta utanförskapet.

Med fler sysselsatta skapas också resurser som kan användas för att förstärka de offentliga finanserna och öka resurserna till välfärden. När fler arbetar finns större offentliga resurser som kan användas för att förbättra situationen för de mest utsatta. Det är också ett faktum att den stora klyftan i Sverige idag går mellan de som har ett jobb och de som står utan. Med andra ord är tillkomsten av nya jobb den idag i särklass viktigaste fördelningspolitiska frågan.

Nya jobb kan dock inte kommenderas fram av politiker i riksdag eller regering. Jobb skapas när enskilda människor finner det mödan värt att starta eller utveckla ett företag, förverkliga en idé och riskera sitt sparkapital. Fyra av fem nya jobb skapas i de små och medelstora företagen. Därför är det viktigt att initiativ och skaparkraft uppmuntras i samhället, till exempel genom det offentligas insatser för ett bra utbildningssystem och ett gott företagsklimat.

Att fortsatt öka sysselsättningen är en av politikens absolut viktigaste uppgifter.

Regeringens jobbfientliga politik

Regeringens politik riskerar att leda till att människor i ökad utsträckning trycks ut i utanförskap. Regeringens mål om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet år 2020 riskerar att leda till fel åtgärder. Arbetslöshet är ett relativt mått som visar andelen arbetslösa i förhållande till antalet personer i arbetskraften. Det gör exempelvis att om arbetskraften minskar så sjunker också arbetslösheten, allt annat lika. Även om regeringen gjort ett pliktskyldigt tillägg till arbetslöshetsmålet om att detta ska uppnås genom att sysselsättningen ökar så är regeringens mål alltför trubbigt och kan de facto leda till siffertrixande, där människor kommer i kläm och lämnas i sticket.

Det är också ett faktum att flera av regeringens reformer på arbetsmarknadsområdet kan leda till en minskning av antalet personer i arbetskraften. Ökade ersättningar för dem som står utanför arbetsmarknaden, försämrade möjligheter att ta sig från sjukskrivning till arbete, ökade kostnader för att anställa såväl äldre som yngre medarbetare är reformer som direkt minskar arbetskraftsdeltagandet.

Många med svag anknytning till arbetsmarknaden är därutöver extra utsatta till följd av regeringens avveckling av jobb och utvecklingsgarantins tredje steg (sysselsättningsfasen). Dessa hade genom jobbgarantin givits ett sammanhang där deras förmåga kommit till användning och de hade fått arbetskolligor och möjlighet till personlig utveckling. Den genom massmedia spridda negativa berättelsen om sysselsättningsfasen har tyvärr skytt de många mycket positiva fall där personer genom åtgärden kunnat byta isolation mot sysselsättning och sammanhang. När Arbetsförmedlingen 2014 publicerade sin återrapportering utvärderades åtgärder för långvarigt arbetslösa särskilt. Av mätningarna framgick att 89 procent av deltagarna var nöjda med den insats de fick. Av de som lämnade sysselsättningsfasen 2013 fick 63 procent jobb i någon form. En klar majoritet av deltagarna (83 procent) tyckte också att arbetsuppgifterna som utfördes på sysselsättningsplatsen var meningsfull.

Detta utfall indikerar att uppgifterna som utfördes upplevdes som meningsfulla och att detta rimligen bidrog till att stärka självkänslan hos deltagarna.¹ Den sista januari 2016 var dock den sista dag som en långtidsarbetslös kunde anvisas till sysselsättningsfasen. I det läget fanns över 39 000 personer i sysselsättningsfasen men bara 78 personer som arbetade inom de extratjänster som regeringen framställt som ersättning för sysselsättningsfasen. Det är fortfarande inte klart var regeringen tänker sig att dessa personer ska få ett arbete. Under valrörelsen var det dock extratjänsterna som i hög grad framhölls som lösningen för de som befann sig i sysselsättningsfasen. Extratjänsterna är ett stort steg för personerna i fråga, att gå ut i offentlig sektor i arbetsroller som många gånger kan vara krävande och inte alls passar alla. Systemet med extratjänster har också kritiserats från i synnerhet berörda arbetstagarorganisationer, vilka framhåller problemet för redan ansträngda organisationer med att mobilisera det utökade arbetsledaransvar som följer av målgruppen i fråga.

Regeringens målsättning om 20 000 extratjänster har inte infriats. Under juli månad 2017 arbetade bara cirka 4 600 personer på en extratjänst. För de tiotusentals som under årets början befann sig i sysselsättningsfasen blir alltså de flesta utan extratjänst.

Situationen för de som idag står långt ifrån arbetsmarknaden är trots den rådande högkonjunkturen mycket tuff. Sverige har den lägsta andelen lågkvalificerade jobb inom EU. Insatsen arbetsträning har lyfts fram som en användbar ersättning för sysselsättningsfasen och ett redskap som särskilt de arbetsintegrerande sociala företagen skulle kunna arbeta med. För 2016 kunde dock Arbetsförmedlingen i sin årsrapport endast redovisa 6 136 personer inom programmen arbetsträning och förstärkt arbetsträning. Någon positiv utveckling under innevarande år har inte kunnat noteras. En stor svaghet i insatsen arbetsträning är dessutom den frivilliga ingrediens där den arbetslösa möjlighet att botanisera bland utförare leder till mycket utdragna och arbetsintensiva processer för att överhuvudtaget inleda en arbetsträning. För arbetsförmedlaren är omständigheterna kring att arrangera en plats för arbetsträning så pass omfattande att andra alternativ av den anledningen blir mer attraktiva. Bristen på adekvata program eller åtgärder medför att en växande grupp betecknas som ”internplacerade” eller ”utan åtgärd”, vilket betyder att de inte har någon åtgärd alls.

Kristdemokraternas väg är en helt annan. Partiet vill öka arbetsmarknadsdeltagandet och steg för steg hjälpa människor att komma närmare arbetsmarknaden.

Vägen till arbete ska inte bli smalare, utan den måste bli bredare. Därför behövs också ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete.

Fler vägar till jobb

Den stora utmaningen i svenskt arbetsliv är svårigheterna för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Utbildningsnivån hos utrikes födda är väsentligt lägre än för inrikes födda. Konkurrensen om de arbeten som har lägre kvalifikationskrav är samtidigt mycket hård. Enligt Svenskt Näringsliv går det 2,9 personer utan gymnasieutbildning på varje jobb som inte kräver särskilda kvalifikationer.

¹ Arbetsförmedlingens Återrapportering 2013 INSATSER FÖR ATT BRYTA LÅNGVARIG ARBETSLÖSHET. 2014-02-21 År 2013 <https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Rapporter/Atterrapportering/2014-02-21-Insatser-for-att-bryta-langvarig-arbetsloshet.html>.

För att ändå fler ska få komma i jobb krävs åtgärder för att göra arbetsmarknaden mer inkluderande. Framförallt är behovet av fler jobb med lägre kvalifikationsgrad och lägre kostnad stort. I syfte att möta olika gruppers behov och förutsättningar har politiken, ofta tillsammans med arbetsmarknadens parter, utarbetat olika anställningsformer för att underlätta möjligheterna till anställning. Särskilt har incitament utarbetats som ska hjälpa de som står långt ifrån arbetsmarknaden och sänka kostnaden för arbetsgivaren att anställa. På så sätt har trösklarna till arbetsmarknaden kunnat sänkas och de hinder som annars motverkat anställning kunnat undanröjas.

Riktade jobbskatteavdrag

Sverige har under en längre tid sett en utveckling mot ett djupt utanförskap bland såväl inrikes födda med låg utbildningsbakgrund som utrikes födda. Inom ett par år bedöms nästan 90 procent av de inskrivna på Arbetsförmedlingen tillhöra särskilt utsatta grupper, som exempelvis utomeuropeiskt födda och personer utan gymnasieutbildning. Idag är arbetslösheten fyra gånger högre bland personer födda utanför Europa jämfört med personer födda i Sverige. Den höga arbetslösheten bland utomeuropeiskt födda och bland de stora grupperna utgör Sveriges förmodligen största strukturella utmaning för åren framöver.

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. Kristdemokraterna föreslår att det dubbla jobbskatteavdraget, som idag finns för de som är 65 år eller äldre, utvecklas till att gälla grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Förslaget innebär en skattelättnad för unga upp till 23 år, för de som tar en akademisk examen och börjar arbeta innan de fyller 25, för nyanlända under de första fem åren i Sverige och för personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning. Satsningarna sammanfattas i tabell 2.

Tabell 3 Politik för utsatta grupper på arbetsmarknaden

Miljoner kronor

	2018	2019	2020
Dubbelt jobbskatteavdrag för personer upp till 25 år	4 500	4 500	4 500
Dubbelt jobbskatteavdrag för den som tagit examen före 25 år	300	300	300
Dubbelt jobbskatteavdrag för nyanlända de första fem åren	550	550	550
Dubbelt jobbskatteavdrag för personer långt ifrån arbetsmarknaden	500	500	500
Dubbelt jobbskatteavdrag för 64-åringar	300	200	200
Borttagande av särskild löneskatt för äldre	2 600	2 500	2 600
Fler och bättre nystartsjobb	1 506	1 551	1 426
Inträdesjobb	554	1 108	1 663
Summa satsningar	10 810	11 209	11 739

För många som befinner sig långt från arbetsmarknaden är den ekonomiska vinsten av att ta ett arbete alltför låg. När skatten och jobbresorna har betalats och de inkomstrelaterade bidragen eller ersättningarna har minskats är det inte säkert att man har mer pengar kvar i plånboken jämfört med tidigare. Detta gäller inte minst om det är en deltidstjänst som man först blir erbjuden. Det dubbla jobbskatteavdraget som vi nu inför för unga, nyanlända och personer som varit utan arbete länge gör det betydligt mer

lönsamt att ta arbeten och minskar kraftigt marginaleffekterna av att gå från bidrag och ersättningar till arbete. Satsningen gör även att det blir betydligt mer lönsamt att ta arbeten till den lön som inträdesjobben innebär. Inträdesjobben beskrivs mer i detalj under 8.3.2. Det dubbla jobbskatteavdraget ges fullt ut upp till arbetsinkomster på 18 000 kronor och trappas sedan successivt av för månadsinkomster upp till 26 000 kronor. För inkomster över 26 000 kronor ges ordinarie jobbskatteavdrag.

Att få in en fot på arbetsmarknaden är helt avgörande för möjligheten att kunna bygga upp ett fungerande liv som vuxen. Utan arbete är det svårt att ordna med ett eget boende, att bygga upp en stabil privatekonomi och att bilda familj. Känslan av delaktighet och gemenskap samt det ansvar som ett arbete för med sig är också mycket viktig för ungas personliga utveckling. Att som ung etablera sig på arbetsmarknaden tar allt längre tid. Etableringsåldern har ökat från 21 till 29 år sedan 1990. Det beror till viss del på att fler väljer att läsa vidare på universitet och högskola, vilket också krävs av fler på en alltmer avancerad arbetsmarknad. Men arbetsmarknaden har också blivit tuffare och kraven hårdare vilket gör att många ungdomar går arbetslösa alldeles för länge eller studerar fler kurser än de egentligen skulle vilja eller behöver.

Det dubbla jobbskatteavdraget för unga under 25 år är tänkt att öka drivkrafterna för ungdomar att söka och ta ett första arbete. Att man får behålla en större del av sin inkomst gör att det blir mer attraktivt att söka och ta ett jobb. Det gör också att fler breddar sitt sökande av arbete till fler branscher. När fler kan tänka sig att ta olika jobb skapas det också nya arbeten.

Men det är inte bara de som inte läser vidare som etablerar sig allt senare. Jämfört med OECD-länderna i övrigt tar svenska studenter ut examen sent. Om man skulle kunna tidigarelägga den genomsnittliga examensåldern med ett eller ett par år skulle stora vinster göras för den enskilde, som skulle få högre livsinkomst och pension – men också för samhället i stort som skulle få större avkastning på utbildningen. För att de som studerar ska stimuleras till att ta sin examen och snabbt komma i arbete är Kristdemokraternas förslag därför att dubbelt jobbskatteavdrag även ska gälla för de som tar en akademisk examen före sin 25-årsdag. Jobbskatteavdraget gäller då i två år efter examen.

Det dubbla jobbskatteavdraget ska även gälla för nyanlända personer som vistats i Sverige i högst fem år. Den ökade tudelningen på arbetsmarknaden, där en majoritet av de arbetssökande i utsatt ställning utgörs av utomeuropeiskt födda med högst förgymnasial utbildning, behövs insatser för att dessa människor inte ska fastna i utanförskapet. Att ha en arbetsgemenskap är centralt för integrationen och för att dessa personer ska kunna komma i egenförsörjning. Kristdemokraterna vill därför göra det mer lönsamt att gå från bidragsberoende till arbete, genom sänkta marginaleffekter. Med dubbelt jobbskatteavdrag kommer nyanlända få behålla mer av sin inkomst i början, vilket ökar incitamenten för att hitta ett jobb och få fäste på arbetsmarknaden.

Personer som kommer från långvarig arbetslöshet eller sjukskrivning inkluderas också i Kristdemokraternas förslag om dubbelt jobbskatteavdrag. För denna grupp kommer skattenedsättningen att öka med längden på frånvaron från arbetsmarknaden, precis som nystartsjobben fungerar när det gäller arbetsgivaravgifter. För varje månads arbetslöshet över ett år så får den enskilde två månader med dubbelt jobbskatteavdrag. Har man varit arbetslös i 18 månader får man ett år med dubbelt jobbskatteavdrag, och har man varit arbetslös i två år så får man två år med förhöjt jobbskatteavdrag. Tillsammans med nystartsjobbets nedsatta arbetsgivaravgift för den som varit frånvarande från arbetsmarknaden underlättar vi för personer att ta steget från ett

långvarigt utanförskap till arbete. Vi vet av erfarenhet att skattelättnader för den enskilde i kombination med nedsatt arbetsgivaravgift kan vara effektivt – som i fallet med dubbelt jobbskatteavdrag för de över 65 i kombination med lägre arbetsgivaravgifter.

Kristdemokraterna vill också avskaffa löneskatten för äldre, vilket innebär att nivån återställs till den nivå som gällde innan regeringen höjde skatten på ersättningar för arbete och inkomst av aktiv näringsverksamhet för personer som fyllt 65 år. På så sätt blir det billigare för arbetsgivare att anställa äldre och därigenom ökar även möjligheterna för personer äldre än 65 år att stanna kvar i arbetslivet. Kristdemokraterna lägger 2,6 miljarder kronor per år på satsningen 2018–2020, med undantag för 2019 där kostnaden är 2,5 miljarder.

Värna och utveckla tjänstesektorn

Många får sitt första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Av den anledningen – och givet det arbetsmarknadspolitiska läge som det redogörs för ovan – är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att utvecklas och vidgas. Utöver att ge jobb till personer i behov av arbete ger en växande tjänstesektor positiva effekter för såväl tidspressade barnfamiljer som för äldre i behov av extra stöd i hemmet. Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som idag utgör RUT-avdraget och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. Grundidén med skattereduktion för hushållsnära tjänster är nämligen just att det ska vara vardagsnära servicetjänster som många i samhället kan ta del av, om kostnaderna är lägre. Samtidigt har RUT-avdraget möjliggjort en helt ny arbetsmarknad och motverkat svartarbete. Över 20 000 personer är sysselsatta inom hemservicebranschen.

Efter valet 2014 halverade regeringen takbeloppet i RUT-avdraget till 25 000 och reducerade också antalet tjänster som avdraget omfattar. Denna signalpolitik gav under 2016 tydliga negativa effekter för branschens tillväxt och kundernas efterfrågan. I ett läge där branschen förväntade sig en tillväxttakt på runt 15 procent, blev genomsnittstillväxten istället endast cirka en procent. En lång period av god tillväxt under alliansregeringen kom att brytas till följd av regeringens försämring. Även om tillväxten i branschen åter tog fart i augusti och september förra året, efter att nya avdragsmöjligheterna för flytt, trädgård och IT införts till följd av den migrationspolitiska överenskommelsen har Sverige inte råd med politisk hattighet av det här slaget. Kristdemokraterna vill tredubbla taket för RUT till 75 000 kr och att avdraget ska omfatta fler tjänster.

Kristdemokraterna vill se en utveckling av RUT-avdraget där fler former av tjänster ges en lägre skattebelastning. Tillsammans med övriga allianspartier vill vi bredda RUT-avdraget till följande områden:

- Trygghets-RUT: RUT breddas till tillsyn av hem vid resa eller frånvaro.
- Tvätt-RUT: RUT breddas till att även gälla tvätt av kläder som sker utanför hemmet. Det gäller dock ej industriell tvätt.
- Flytt- och hämt-RUT: RUT breddas till flytt av bohag inom samma bostad, hämtning och lämning av återvinning, bortforsling av trädgårdsavfall samt plantering av växter i trädgård.

Kristdemokraterna avsätter totalt 730 miljoner kronor per år under tre år för att återställa och utvidga RUT-avdraget 2018.

Vårdserviceteam

Sjuk- och undersköterskor vill ge en mer kvalitativ vård, men måste allt för ofta lägga för mycket tid till uppgifter som inte kräver längre vårdutbildning. Dessa uppgifter skulle med fördel kunna utföras av andra personer som är kvalificerade för just det. Det skulle både avlasta befintlig personal och bidra till fler arbetstillfällen som kräver kortare utbildningsbakgrund.

Kristdemokraterna vill därför satsa på vårdserviceteam i vården. Det skulle avlasta vårdpersonalen från de arbetsuppgifter som är viktiga för att omvårdnad ska fungera men som inte kräver en längre vårdutbildning – så kallad vårdnära service.

Arbetsuppgifterna kan exempelvis handla om att servera mat och plocka undan disk efter måltider, att sköta förråd, transporter av patienter och prover mellan olika avdelningar, samt vissa administrativa uppgifter som inte kräver en lång vårdutbildning.

Vi föreslår en bred satsning för att alla vårdgivare ska kunna anställa renodlad vårdservicepersonal på landets sjukhus och i primärvården. Vi avsätter totalt 1,6 miljarder kronor i stimulansmedel för vårdnära serviceteam under utgiftsområde 9.

Inträdesjobb

Svensk ekonomi befinner sig idag i en stark högkonjunktur med stabila tillväxtsiffror. De goda tiderna klarar dock inte att skymma det utanförskap som den bristande integrationen och den tudelade arbetsmarknaden representerar. Skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda är markant och fortsätter växa. Det behövs fler än 100 000 nya jobb till utrikes födda för att sysselsättningen ska vara lika hög för utrikes födda som för inrikes födda. En annan grupp som har det svårt på arbetsmarknaden är ungdomar med bristande utbildning.

I allt fler områden runt om i Sverige växer barn upp med föräldrar som inte går till jobbet. Om fler människor får chansen att arbeta istället för att leva på bidrag och ersättningar ökar också utrymmet att satsa på skolan, sjukvården och polisen.

En stor och ökande andel av de arbetslösa har svag förankring på arbetsmarknaden och svårigheter att etablera sig. Kostnaderna för att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning, i kombination med omfattande administration och stela regleringar, leder till att det blir svårt för många att komma in på arbetsmarknaden. Det kräver nya vägar till jobb, lägre trösklar in på arbetsmarknaden och ökade drivkrafter för företag att anställa.

Att arbetsmarknaden inte fungerar för de mest utsatta grupperna, bland annat nyanlända och unga med bristande utbildning, är ett av Sveriges största samhällsproblem. Det leder till stora kostnader.

För att förbättra integrationen och ungas möjligheter och se till att fler kan gå från bidrag till arbete föreslår Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier en förenklad anställningsform – inträdesjobb – för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen. I reformen ingår också premissen att om inte arbetsmarknadens parter enats om en motsvarande lösning som denna, avser allianspartierna lagstifta om den nya anställningsformen i samband med att vi tillträder som regering.

De som berörs av reformen är:

- Nyanlända, under de fem första åren i Sverige. Tillfälliga övergångsregler ska gälla för att fånga upp nyanlända från migrationskrisen 2014–2015, flyktingar som kommit till och med 2015 får ytterligare tre års tillgång till inträdesjobben.

- Unga upp till 23 år utan fullständig gymnasieutbildning.

Lönenivå och villkor:

- Lönen uppgår till 70 procent av rådande ingångslön i branschen, upp till ett tak om 21 000 kronor i bruttolön per månad.
- 30 procent av arbetstiden anses gå till att lära sig arbetet eller utbildning. Arbetsgivaren har inte skyldighet att organisera eller bekosta eventuell utbildning. Att ingå sådana avtal är frivilligt.

Arbetsrättsligt skydd:

- Motsvarande provanställning i två år som övergår i tillsvidareanställning därefter.

Tidsperiod:

- En person får ha denna typ av anställning i maximalt tre år. Om en person byter arbetsgivare fortsätter tiden att räknas ned.

Skatter:

- Arbetsgivaravgiften slopas i tre år (de 36 första månaderna som personen har ett jobb) inom ramen för anställningsformen.

Nystartsjobb:

- Anställningsformen kan kombineras med nystartsjobb.

En arbetsförmedling som förmedlar jobb

Arbetsförmedlingen är en rikstäckande myndighet med 320 arbetsförmedlingskontor. Huvuduppdraget för myndigheten är att matcha arbetssökande och arbetsgivare. Myndigheten stödjer särskilt personer som står långt från arbetsmarknaden och säkerställer att arbetslöshetsförsäkringen uppfyller rollen som omställningsförsäkring. I flera avseenden fyller Arbetsförmedlingen en viktig funktion, men arbetet behöver effektiviseras. Förtroendet för Arbetsförmedlingen är i botten. Enligt den årliga enkät som Svenskt Näringsliv gör med sina medlemsföretag använder endast 45 procent av dessa Arbetsförmedlingen som rekryteringsväg och så många som vart femte företag uppger till och med att det är mycket missnöjt med Arbetsförmedlingen som rekryteringsväg. Med tanke på Arbetsförmedlingens storlek – myndigheten har 12 600 anställda – tycks den framför allt administrera arbetslöshet istället för att förmedla jobb.

Den utredning om Arbetsförmedlingens uppdrag och framtid som alliansregeringen initierade men som sedan arbetsmarknadsminister Ylva Johansson lade ner har efter två tillkännagivanden i riksdagen återupptagits. Utredaren ska bland annat undersöka hur Arbetsförmedlingens vägledning ska stärkas och samspela med annan vägledning. Uppdraget ska emellertid inte slutredovisas förrän i januari 2019.

Kristdemokraterna har länge verkat för att Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form ska läggas ned. Alliansen är enig om att lägga ned myndigheten i sin nuvarande form. Det är nödvändigt för att kunna fördela myndighetens resurser på ett mer effektivt och ändamålsenligt sätt. De som står allra längst ifrån arbetsmarknaden får idag inte det stöd de behöver. Därför måste myndighetens fokus läggas om. Samtidigt bör andra, mer

framgångsrika, matchningsaktörer ta vid för att matchningen mellan arbets sökande och arbetsgivare ska blir mer effektiv. Varje kompetens som efterfrågas idag är i regel väldigt nischad och kräver matchning från en jobbförmedling som specialiserat sig. Renodlade myndighetsfrågor såsom godkännande av aktörer, uppföljning, insamling av statistik samt register och IT-system kan kvarstå i en central serviceorganisation.

Det bör också utredas om den enskilde skulle kunna ges ett ökat inflytande genom en jobbpeng, vilken kan användas för att välja mellan arbetsförmedlare drivna av privata företag eller idéburna organisationer. En viktig utgångspunkt för ett sådant system måste dock vara en incitamentsstruktur där de mest utsatta längst bort från arbetsmarknaden också är mest lönsamma att satsa på så att de erhåller ett fast arbete. En sund transparens runt resultat och goda konkurrensvillkor ska också hålla branschen ren från missledande incitament. Den långa utredningstiden är ett resultat av regeringens motstånd och förhållanden, något som drabbar de arbetslösa.

Kristdemokraterna föreslår i denna motion en avveckling av ett antal arbetsmarknadsprogram samt Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Den minskade kostym detta innebär för Arbetsförmedlingen medför också ett mindre anslag för organisationens förvaltningskostnader.

Förändrade arbetsmarknadsprogram

För att renodla och förenkla Arbetsförmedlingens verksamhet, och göra stöden mer tillgängliga för fler, behöver antalet stödformer minska. Flera anställningsstöd visar dåliga resultat i så måtto att få av deras deltagare går vidare till jobb utan subvention. De sämst presterande stöden behöver därför avskaffas. Kristdemokraterna har under två år föreslagit en kraftig reduktion av antalet anställningsstöd. Även Arbetsförmedlingens generaldirektör har efterlyst en reduktion av antalet anställningsstöd där tio föreslogs bli ett. Varje år betalar staten genom Arbetsförmedlingen ut cirka 18 miljarder kronor i olika program med aktivitetsstöd.

Till slut i samband med årets budget har regeringen hörsammat kallelsen och vill nu avveckla anställningsstöden Instegsjobb, Särskilt anställningsstöd, Förstärkt särskilt anställningsstöd, Trainee Valfärd och Trainee Brist. Under valrörelsen 2014 utgjorde trainee-stödet flaggskeppet i Socialdemokraternas argumentation för fler jobb. Misslyckandet för regeringen måste därför betecknas som monumentalt.

Regeringen vill istället för de fem programmen hänvisa arbets sökande till ett nytt anställningsstöd man kallar Introduktionsjobb. Regeringens nya anställningsstöd är en förenkling för både arbetsgivare och arbetsförmedling och harmoniserar regelverken men innebär fortfarande att arbetsgivaren måste agera i ett trepartsförhållande med arbetstagare såväl som arbetsförmedling. Kristdemokraterna avvisar det nya anställningsstödet.

Personer som idag befinner sig i de stödanställningar som är på väg att avvecklas bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb, eller inträdesjobb. En andel av personerna kan även antas få reguljära jobb eftersom undanträngningseffekten enligt studier är hög i flera av de program som nu avvecklas². Kristdemokraterna räknar därutöver med att en del deltagare i anställningsstöd en tid kommer att hamna i någon form av ersättningssystem, vilket finansieras. Kristdemokraterna stärker också arbetslöshetsförsäkringen med 179 kronor 2018 och 183 kronor 2019.

² Calmfors 2001, Riksrevisionen 2006.

Samtliga personer med funktionsnedsättning som idag har särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd bereds platser i trygghetsanställning eller lönebidragsanställningar. På så sätt ökar deras trygghet på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har också signalerat att missbruket av stöden kan vara omfattande. Därför behöver Arbetsförmedlingen vidta åtgärder för att minska risken för felaktiga utbetalningar vilket utretts i en statlig utredning Lätt att göra rätt SOU 2014:16.

Sannolikt är det enklare för Arbetsförmedlingen att stävja fusk om antalet former för subventionerade anställningar är färre genom att det blir färre potentiella fuskupplägg att hålla reda på.

Den totala kostnaden för de arbetsmarknadspolitiska programmen uppgår idag, enligt anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, till drygt 13,4 miljarder konor. Till det tillkommer Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag på 8,4 miljarder kronor. Men Arbetsförmedlingen är inte den enda aktör som tillhandahåller arbetsmarknadspolitiska insatser och utbildningar. Enligt IFAU bedrev samtidigt 94 procent av kommunerna arbetsmarknadsaktiviteter som berörde 83 000 personer under 2015³. Till det kan också läggas exempelvis Svenska ESF-rådet som har projekt under ett program 2014–2020 där 10 miljarder fördelas mellan olika projekt i Europa.

Subventionerade anställningar kommer behövas också i framtiden. Det gäller särskilt personer som har nedsatt arbetsförmåga i form av en funktionsnedsättning. Därför satsar Kristdemokraterna i likhet med regeringen på lönebidragsanställningar och höjer taket på lönebidragsanställningarna. Ett av syftena med den förenkling som vi nu föreslår bland floran av anställningsstöd är att skapa ytterligare trygghet för gruppen av personer som har funktionsnedsättningar.

I arbetsmarknadspolitiken vill Kristdemokraterna göra följande förändringar:

- Halverat anslag till Arbetsförmedlingens förberedande utbildning.
- Arbetsförmedlingens egen arbetsmarknadsutbildning avskaffas.
- Fler platser inom yrkesvuxenutbildningen skapas.
- Flera ineffektiva arbetsmarknadspolitiska program avvecklas.
- Anslaget till Arbetsförmedlingen minskar med 10 procent när många uppgifter försvinner, vilket innebär 840 miljoner kronor 2018.
- Tillskott till trygghets- och lönebidragsanställningar för personer med funktionsnedsättningar.

Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag

Arbetsförmedlingen är en av Sveriges största myndigheter och åtnjuter tyvärr ett mycket lågt förtroende hos såväl allmänhet som arbetsgivare. Myndighetens arbete behöver effektiviseras. Kristdemokraterna har ovan presenterat flera reformer som syftar till detta. Om förslagen genomförs blir Arbetsförmedlingens uppdrag mindre omfattande. Dels genom inträdesjobben som myndigheten överhuvudtaget inte hanterar och dels genom att programmen man hanterar blir färre. Det är därför rimligt att en neddragning av förvaltningsanslaget på tio procent görs, vilket motsvarar 780 miljoner kronor för år 2018. Att det inte är en orimlig åtgärd visas också av att regeringen i sitt regleringsbrev

³ Wikman U., Westerberg A. Arbetar kommunerna på samma sätt? Om kommunal variation inom arbetsmarknadspolitiken. Rapport 2017:7 IFAU.

för myndigheten 2016 reserverat 850 miljoner kronor som endast får användas efter beslut av regeringen.

Avskaffa Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar

Arbetsförmedlingen ska arbeta med att förmedla jobb, inte bara administrera arbetslöshet. Myndigheten är inte lämpad att utbilda arbetslösa till att bli mer gångbara på arbetsmarknaden. Utbildning är ingen kärnkompetens för Arbetsförmedlingen och resultaten för de egna utbildningarna är undermåliga. Endast 15,9 procent av deltagarna hade ett arbete utan stöd 90 dagar efter utbildningen.

Det kan till och med vara stigmatiserande för en person att ha gått en arbetsmarknadsutbildning. När en arbetssökande ska redovisa sina meriter för en möjlig arbetsgivare understryker en arbetsmarknadsutbildning att personen i fråga varit arbetslös en längre tid. En yrkesutbildning på exempelvis yrkesvux eller yrkeshögskolan har inte samma negativa koppling, eftersom den som gått en sådan inte per definition måste ha varit arbetslös när han eller hon gick den. Enligt en utvärdering gällande personer som varslats från Volvo 2008 och 2009 kunde man till och med se att etableringen mot arbetsmarknaden försämrades för de som gick arbetsmarknadsutbildningar jämfört med de som avstått.

Riksrevisionen har i senare granskningar av Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar (RiR 2015:22) kunnat konstatera att en stark fokusering på personer som står långt från arbetsmarknaden skapar incitament att anordna utbildningar som inte nödvändigtvis avser att tillmötesgå en brist på arbetsmarknaden.

Vidare konstaterar Riksrevisionen att Arbetsförmedlingen genom sitt eget analysarbete har funnit att det görs anvisningar där arbetsförmedlaren från början kan förmoda att deltagaren inte kommer att kunna tillgodogöra sig utbildningen och därmed inte kunna förbättra sina utsikter på arbetsmarknaden. Under en högkonjunktur bör också undvikas att ett stort antal människor blir sittande i utbildningar med svag förankring gentemot arbetsgivare. Kristdemokraterna lägger i sitt budgetförslag ned arbetsmarknadsutbildningarna, vilket resulterar i en besparing på nästan 2,1 miljarder 2018. Istället satsar partiet kraftigt på regionalt yrkesvux, stärker de arbetsintegrerande sociala företagen och Samhall.

Utbyggt regionalt yrkesvux

Det föreligger ett stort utbildningsbehov som kan överbrygga det kompetensgap många nyanlända besitter i relation till den inhemska. 33 procent av kvinnorna och 27 procent av männen som ankommit till Sverige efter 13 års ålder hade vid 24 års ålder uppnått gymnasiekompetens (år 2011–2015). Den motsvarande siffran för de som ankommit i 7–12 års ålder var 65 respektive 57 procent (SKL). Primärt behöver kunskaperna i svenska säkras men likafullt är det angeläget att färdigheter säkras som efterfrågas på svensk arbetsmarknad.

Som en följd av den migrationspolitiska överenskommelsen mellan Kristdemokraterna, de övriga allianspartierna och regeringen ersattes vid årsskiftet yrkesvux och lärlingsvux med en modell för statsbidrag för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna, kallad regionalt yrkesvux. Den nya modellen syftar till att i större utsträckning möta arbetsmarknadens behov av kompetens och nyanländas behov av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Regionalt yrkesvux är tänkt att kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner. Ett

villkor för statsbidraget är nämligen att minst tre kommuner samverkar och ansöker gemensamt samt att utbudet och utbildningarnas sammansättning planeras efter samråd med företrädare för både arbetslivet och Arbetsförmedlingen. Ett villkor för statsbidraget är också att de samverkande kommunerna sammantaget själva finansierar utbildning av minst samma omfattning som den utbildning som bidraget lämnas för.

Antalet platser inom regionalt yrkesvux är i år cirka 25 360. I och med budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen att modellen byggs ut till att omfatta totalt 31 500 platser år 2018 och 34 000 platser från år 2019 och framåt. Kristdemokraterna välkomnar denna utbyggnad. Efterfrågan på arbetskraft är idag stor samtidigt som vi vet att det finns betydande matchningsproblem på arbetsmarknaden, där de personer som idag saknar jobb i för liten utsträckning är kvalificerade för de lediga jobb som finns. De senaste åren har ett stort antal nyanlända personer tagit steget in i arbetskraften och fler är på väg in under kommande år, i många fall med bristande språkkunskaper och en lägre utbildningsbakgrund än den avslutade gymnasieutbildning som i princip är ett krav för att kunna komma in och etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Givet de stora utmaningar som denna kombination innebär gör Kristdemokraterna bedömningen att ytterligare platser behövs inom regionalt yrkesvux framöver, varför vi avsätter 300 miljoner kronor mer än regeringen för detta ändamål från år 2018 och framåt. Detta motsvarar minst 6 000 årsstudieplatser.

Många vittnar om att studier inom yrkesutbildning kombinerat med studier i svenska väsentligen ökar möjligheterna till jobb och etablering för nyanlända. Kristdemokraterna ser det därför angeläget att så många nyanlända som möjligt går den vägen. År 2017 är 2 000 av platserna inom regionalt yrkesvux reserverade för yrkesvux i kombination med svenska för invandrare (SFI) och svenska som andraspråk (SVA), medan cirka 550 av platserna är avsatta för lärlingsvux i kombination med SFI och SVA. Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2018 att de avser att fortsätta reservera delar av platserna för regionalt yrkesvux för dessa elever. Kristdemokraterna välkomnar också detta initiativ, men menar samtidigt att kommunerna i ännu större utsträckning bör uppmuntras att erbjuda nyanlända sådana kombinerade utbildningar – så tidigt som möjligt under etableringstiden. Av denna anledning väljer vi att, utöver de platser som regeringen reserverar till yrkesvux respektive lärlingsvux i kombination med SFI eller SVA, reservera ytterligare 6 000 studieplatser till dessa ändamål.

Nystartsjobb

I likhet med regeringen ser Kristdemokraterna betydande undanträngningseffekter i nystartsjobben där även så kallade dödviktsförluster gör sig gällande. Kristdemokraterna har därför stött regeringens sänkning av subventionen för personer som har varit arbetslösa i mindre än två år samt att de maximala stödperioderna kortades. Subventionen ökades samtidigt för personer som varit arbetslösa i mer än tre år samt för nyanlända. Kristdemokraterna motsätter sig inte kollektivavtalsliknande villkor, något som främjar trygga anställningar. Regeringen har tidigare aviserat att de vill införa krav på kollektivavtal en prövningsinstans som skulle medföra mer byråkrati, vi motsätter oss därför detta krav.

Traineejobb och extratjänster

Extratjänsterna kom tillsammans med traineejobben till efter valet 2014 och var den nya regeringens främsta hopp för att hjälpa de som står långt från arbetsmarknaden till

arbete. Förhoppningarna har emellertid kommit på skam. Regeringen har gått från utfästelser i valrörelsen om 32 000 traineejobb till att Arbetsförmedlingen för juni 2017 redovisar 435 traineejobb. För att finansiera traineejobben och andra reformer höjde regeringen skatten på att anställa unga. Med årets budgetproposition avvecklar regeringen traineesatsningen.

Regeringens målsättning om 20 000 extratjänster har inte heller den infriats. Regeringen har utvidgat regelverket för extratjänster så att nu kulturell verksamhet, ideella idrottsföreningar samt trossamfund och ideella föreningar för arbete med social hjälpverksamhet eller omsorg om barn och ungdomar också omfattas. Idag redovisar Arbetsförmedlingen ca 4 600 extratjänster under juli 2017. Erfarenheter från tidigare program visar att tillfälliga platser på det sätt som extratjänsterna är uppbyggda har särskilt stora undanträngningseffekter, eftersom det finns en möjlighet att temporärt ersätta vikarier med personal från dessa program. Om platserna är villkorade, och endast ska omfatta arbetsuppgifter som i dag inte utförs, minskar risken för undanträngning. Men då är risken stor att det kommer att handla om förhållandevis okvalificerade uppgifter som endast i liten utsträckning ger ökade yrkeskunskaper. Platserna kommer därmed att ha liten effekt på deltagarnas anställningsbarhet, och sannolikheten för att deltagarna får ett reguljärt arbete efter att programtiden avslutats är därför låg. Vi anser därför att även extratjänsterna ska avvecklas vilket innebär en besparing på 1 540 miljoner kronor 2018, 2 480 miljoner kronor 2019 och 3 140 miljoner kronor 2020.

Moderna beredskapsjobb

Med moderna beredskapsjobb ska myndigheter kunna anställa någon som varit arbetslös i jobb- och utvecklingsgarantin under 450 ersättningsdagar, nyanlända med etableringsplan som är högst 12 månader gammal eller personer som haft uppehållstillstånd i upp till 36 månader. Den subventionerade anställningen kan vara i tolv månader för att sedan kunna förlängas i tolv ytterligare månader. Det arbete som utförs får dock inte vara i någon del av myndighetens verksamhet som erbjuder tjänster på en marknad. Det får inte heller föreligga arbetsbrist i myndigheten sedan tolv månader. Regeringens ambition är att till 2020 uppnå 5 000 moderna beredskapsjobb.

Inte heller de så kallade moderna beredskapsjobben har blivit någon succé. Vid en journalistisk granskning som gjordes under våren 2017 visade sig två av tre moderna beredskapsjobb vara tillsatta att arbeta på Arbetsförmedlingen. I augusti 2017 arbetade 665 personer i moderna beredskapsjobb. En rapport från Statskontoret som kom i oktober visade också att en majoritet av de statliga beredskapsjobben gått till högutbildade. Detta trots målsättningen om att skapa enkla jobb till personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Statskontorets rapport visade också att hos 60 procent av myndigheterna som inrättat beredskapsjobben, förekom att personerna som fått jobben tidigare haft en praktikplats inom en annan arbetsmarknadsinsats. Samma personer återkommer därmed i nya insatser utan att på allvar ges möjlighet att få fäste på arbetsmarknaden. Det är uppenbart att detta inte utgör en effektiv åtgärd. Kristdemokraterna föreslår därför att anställningssubventionen moderna beredskapsjobb avvecklas vilket innebär en besparing på 200 miljoner kronor 2018, 420 miljoner kronor 2019 och 680 miljoner kronor 2020.

Snabbspår

Snabbspåren är en kedja av insatser för att säkerställa kompetensförsörjning av bristyrken genom att korta tiden i arbetslöshet för nyanlända individer med relevanta kompetenser. Regeringens ansträngningar för att upprätta snabbspår till olika yrken har kantats av problem och motgångar. I mars 2017 var det totalt 3 540 personer som påbörjat ett snabbspår sedan den 1 januari 2016⁴. Branscher som med entusiasm rustat för att ta emot ett stort antal personer har med besvikelse väntat förgäves på motsvarande volymer men sedan anvisats endast ett fåtal. Flera snabbspår har stannat och blivit stillastående inför problemen att finna lämpliga kandidater eller att påbörjade spår avbrutits för att kandidaterna varit olämpliga eller ovilliga att slutföra programmet. Endast för två av snabbspåren, tjänstemän inom byggsektorn med 290 deltagare och lastbilsförare med 124 deltagare, har man uppnått en andel över 50 procent som var i arbete 13–15 månader efter snabbspårsinsats. Kristdemokraterna föreslår att snabbspåren avvecklas vilket innebär en besparing.

Utbildningskontrakt

Utbildningskontraktet är en överenskommelse mellan lokal arbetsförmedling, kommunen och en arbetssökande ungdom om att denne ska studera inom kommunal vuxenutbildning (komvux) eller folkhögskola med målsättningen att fullfölja en gymnasieutbildning. Utbildningskontraktet är en del av regeringens målsättning att uppfylla 90-dagarsgarantin för ungdomar. 90-dagarsgarantin formulerades för regeringspartier under valrörelsetider och i Stefan Löfvens första regeringsförklaring som en målsättning där arbetssökande ungdomar inom 90 dagar av sin arbetslöshet skulle erbjudas ett jobb, en praktikplats, ett traineejobb eller en utbildning. Då var tanken att 32 000 traineejobb skulle komma till vid sidan av 13 000 utbildningskontrakt.

I takt med att dessa förhoppningar skingrats har målformuleringen ändrats till en insats som leder till jobb eller utbildning, något rapporten ”Stefan Löfvens viktigaste löftesbrott” (Timbro) visat i praktiken leder till arbetsmarknadsförberedande insatser. Av 13 000 utbildningskontrakt fanns det i augusti 2017 endast 2 770 stycken.

Avvecklade anställningsstöd

Regeringen har föreslagit att slå samman instegsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd och traineejobben. Personerna i dessa stöd ska istället ingå i de nya introduktionsjobben. Kristdemokraterna säger nej till de nya introduktionsjobben.

Personer som idag befinner sig i dessa bör ha goda chanser att kunna få nystartsjobb eller Alliansens inträdesjobb, alternativt en kombination av dessa. En andel av personerna kan även antas få reguljära jobb eftersom undanträngningseffekten enligt studier är hög i flera program. Kristdemokraterna räknar därutöver med att vissa deltagare i anställningsstöd kommer att hamna i någon form av ersättningsystem för en tid, vilket finansieras. På så sätt ökar deras trygghet på arbetsmarknaden.

Lärlingsanställningar

I jämförelser mellan länders arbetslöshet framträder den höga sysselsättning som länder med utbyggda lärlingssystem kan uppvisa. En plats som lärling är en möjlighet att få det

⁴ Arbetsförmedlingens nulägesbedömning av arbetet med snabbspår. Maj 2017.

första jobbet och börja etablera sig inom ett yrke, något som Kristdemokraterna förespråkar. Gemensamt för länder i EU med låg ungdomsarbetslöshet är väl utbyggda lärlingssystem. Kristdemokraterna vill se ett utbyggt lärlingssystem också i Sverige.

Under alliansregeringens försorg infördes sommaren 2014 en ny lag om gymnasial lärlingsanställning. Under den nya anställningsformen kan eleven under hela eller delar av sin utbildning ha ett arbetsplatsförlagt lärande. Vid införandet av det gymnasiala lärlingssystemet fanns det initialt ett motstånd från de branscher som redan etablerat lärlingssystem, där det fruktades att den gymnasiala lärlingsutbildningen skulle påverka det avtalsreglerade systemet. Det gymnasiala lärlingssystemet har dock kunnat etableras och intresset för att vidareutveckla utbildningen har varit stort. Intresset för att utveckla en lärlingsmodell av centraleuropeiskt snitt där lärlingen rekryteras och anställs av arbetsgivaren för att få hela sin utbildning på arbetsplatsen har dock inte kunnat märkas i samband med att Yrkesprogramsutredningen (U 2014:01) sonderade.

Lärlingsanställning som anställningsform kan utvecklas där arbetsgivarens ansvar för, och inflytande över, anställningen utökas i ett system för branschlärlingar. Det var också Yrkesprogramsutredningens uppdrag att utreda, vilket presenterades under slutet av 2015. Utredningen fann en efterfrågan på möjligheten att ta större ansvar för vissa yrkesutbildningar med stor betydelse för arbetsmarknaden som i dag riskerar att nedprioriteras inom utbildningssystemet. Utredningen föreslog ett inrättande av branschskolor för små yrkesområden inom branscher som har svårt att klara sin kompetensförsörjning. Samma år ingicks också migrationsöverenskommelsen mellan sex partier (inklusive Kristdemokraterna) där inrättandet av branschskolor också ingick. För att garantera kvaliteten i utbildningen ska en branschskola rekommenderas av en branschorganisation eller ha ett brett samarbete om utbildning med flera arbetsgivare inom branschen. För att kunna verka som utbildningsanordnare av branschskola ska verksamheten vara godkänd av Skolverket. Verksamheten med branschskolor kommer inledas med en försöksverksamhet under höstterminen 2018 och pågå i fem år. Kristdemokraternas mening är att branschskolorna har potential att främja övergången från skola till yrke på ett bra sätt för branscher som annars lider av rekryteringsproblem.

Insatser för personer med nedsatt arbetsförmåga

Även om Sverige stått sig bra genom de internationella krisåren, och har en relativt låg arbetslöshet i jämförelse med många andra länder, finns det grupper som är överrepresenterade i ett långvarigt utanförskap.

Personer med olika former av arbetshinder – psykiska, neuropsykiatriska och fysiska funktionsnedsättningar, sociala skäl eller med en lång tids sjukskrivning i bagaget. De som behöver ett arbete inte endast för sin försörjning, utan behov av att få finnas i en arbetsgemenskap, där inte alla dagar är likadana utan där vardag skiljs från helg, där fritiden blir en ledighet – inte en daglig svårighet.

Ett flertal arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder rymms under beteckningen åtgärder för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det finns ett flertal olika typer av statligt stöd vid anställning av personer med nedsatt arbetsförmåga. Begreppet är inte rättvisande sett till den mycket heterogena grupp individer som rymms inom det.

De största formerna är lönebidrag och trygghetsanställning. Med lönestödet kan en arbetsgivare anställa en person med nedsatt funktionsförmåga och för det motta en ersättning som finansierar delar av lönekostnaden. Gemensamt syfte för de olika

lönestöden är att kompensera arbetstagarens grad av nedsatt arbetsförmåga. Till exempel erhåller någon med 70 procents nedsatt arbetsförmåga 70 procent ersättning.

Cirka 85 000 personer har idag en anställning med någon form av lönestöd. Efter en förordningsförändring den 1 juli 2017 finns två former av lönestöd. Lönebidrag och skyddat arbete. Ett nytt utvecklingsbidrag infördes också för att stimulera utvecklingsinsatser som främjar arbetsförmågan hos den lönestödsanställda. Uppföljningar av lönestöd visar att många personer har en anställning med detta lönestöd under lång tid trots att tanken är att bidraget ska löpa i 4 år. Taket för denna ersättning är för närvarande 17 100 kronor per månad. Beloppet räknades upp från 16 700 kr förra året men hade dessförinnan inte räknats upp på många år. Avsikten med en lönestödsanställning är inte att ersättningsbeloppet ska utgöra taket för personens löneutveckling. Så har det dock i praktiken blivit.

Ett högre ekonomiskt stöd skulle sannolikt ge fler möjlighet till anställning. Det skulle också öka legitimiteten för de särskilda lönestöden och stärka sambandet mellan individens arbetsförmåga och lönesubventionens storlek. Insatsens effekt undergrävs och sambandet tappas när inte arbetsgivaren kompenseras.

Regeringen har aviserat ökning av lönebidraget så att det uppgår till 18 300 kronor 2018, 19 100 kronor 2019 och till 20 000 kronor 2020. Kristdemokraterna matchar regeringens anslagsökning. Höjningarna stärker förutsättningarna för ökad sysselsättning och förbättrar arbetsmarknadsdeltagandet för personer med funktionsnedsättning. Det ger också en större bredd i arbeten för personer som har en anställning med stöd.

Samhall är en statligt ägd aktör som skapar meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samhalls förutsättningar att introducera framförallt unga till arbetsmarknaden skulle förbättras om de gavs möjlighet att erbjuda tillfälliga anställningar. Detta givetvis under förutsättning att anställningstryggheten inte försämras för de som nu är anställda i Samhall.

För att fler ska kunna få jobb inom Samhall AB och för att arbetslösheten i målgruppen ska minska, jämfört med föregående år satsar Kristdemokraterna 190 mkr 2018–2020, så att 1 000 nya platser kan beredas. Därmed avvisar vi en del av regeringens satsning på Samhall, till förmån för andra åtgärder som bättre motsvarar de behov som finns på arbetsmarknaden. Exempelvis genom en satsning på arbetsintegrerande sociala företag.

De arbetsintegrerande sociala företagen

Alliansregeringen gav år 2007 fyra myndigheter i uppdrag att ta fram förslag till regeringen på nya grepp för att bryta utanförskapet genom arbete i sociala företag. Det arbetet ledde så småningom fram till en gemensam definition mellan branschorganisationen SKOOPI, Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), och även en handlingsplan för att främja dessa företag.

Definitionen lyder:

”Med begreppet arbetsintegrerande sociala företag (AFS) avses företag som driver näringsverksamhet (producerar och säljer varor och/eller tjänster):

- Med övergripande ändamål att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle.

- Svårigheterna att etablera sig på arbetsmarknaden kan vara av olika karaktär, arbetshinder som funktionsnedsättning med nedsatt arbetsförmåga, bristande erfarenhet och utbildning kan förväntas innebära lägre produktivitet och därmed ökat behov av stöd från omgivningen. Men också en tveksamhet från arbetsgivare att anställa personer med tidigare problem som långtidssjukskrivning, missbruk och kriminalitet.
- Som skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt.
- Delaktighetskravet i definitionen särskiljer de arbetsintegrerande sociala företagen från offentlig verksamhet, privata rehabiliteringsföretag och Samhall. Det har sin grund i övertygelsen att delaktighet i arbetet, den personliga utvecklingen men också i företagets drift och beslut ger unika förutsättningar för personlig utveckling, empowerment/egenmakt. Vilket visar sig i de resultat ASF kan visa på, eftersom det handlar om att människorna på plats ska få arbeta 100 procent av sin förmåga.
- Som i huvudsak återinvesterar sina vinster i egna eller liknande verksamheter.
- Arbetsintegrerande sociala företag är näringsdrivande verksamheter och strävar efter att kunna göra ett överskott, som vilket företag som helst. De investerar det i enlighet med sitt ändamål. Investeringarna kan syfta till att utveckla verksamheten, integrera fler personer eller att utveckla medarbetarna genom kompetensutveckling eller andra insatser. Det övergripande syftet kan alltså beskrivas som ideellt, i likhet med vad som faller inom det civila samhället i stort.
- Företag som är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet.
- Arbetsintegrerande sociala företag är självständiga juridiska personer men har som leverantör, samarbetspart och rörande medarbetarnas försörjning och utveckling en nära relation till offentlig sektor.
- Det arbetsintegrerande sociala företagandet skiljer sig således från företag med sociala mål i allmänhet, företag med verksamhet inom den sociala sektorn i allmänhet, privata företag som säljer rehabilitering/arbetsträning/arbetsförmedling och offentligt ägda rehabiliterings/arbetsträningsverksamheter.

ASF tar sedan många år emot personer med den typen av arbetshinder som Samhall inte har som målgrupp, människor som står längst från arbetsmarknaden. Därför krävs en insats för att de arbetsintegrerande sociala företagen får ett särskilt stöd för kostnader som kan täcka lönen för verksamhetsledare och handledare. Samhall har sedan omändringen av affärsområden, ett högre krav på produktivitet hos medarbetarna, något som inte alla klarar av.

Nuvarande regerings satsning på ASF har till största delen handlat om affärsutveckling; något som är viktigt och bra för den fortsatta utvecklingen av befintliga ASF. Samtidigt är kostnaderna för höga för de fasta tjänster som ändå krävs för att företagen ska fungera över tid, vilket det offentliga sällan stöttar upp med.

Därför vill Kristdemokraterna utöka stödet till ASF genom att fortsätta lägga medel på verksamhetsbidrag till handledare och verksamhetsledare, säkra och utöka de platser som finns på dessa företag idag och för de nya som startas upp. Inte minst för de över 30 000 personer som lämnades utan någon ersättning av sysselsättning efter avvecklingen av fas 3.

Dagens ca 300 ASF kan och bör utvecklas till minst det dubbla, då personerna med långvariga arbetshinder ökat markant de senaste åren. Likaså bör det offentliga i högre grad köpa varor och tjänster från arbetsintegrerande sociala företag för att därigenom

stötta själva företagandet. För att stödja utvecklingen på arbetsmarknaden för dem i störst behov av att få jobba 100 procent av sin förmåga, krävs varaktiga lönestöd för dessa nyckelpersoner i ASF. Kristdemokraterna avsätter 200 mkr 2018, 200 mkr 2019 och 250 mkr 2020 för socialt handledarstöd under anslag 1:14, UO 14. Under utgiftsområde 24 Näringsliv lägger regeringen också 50 miljoner kronor för att främja förutsättningarna för sociala företag att utveckla sina verksamheter. Kristdemokraterna stödjer satsningen.

En ny ankaråtgärd

De stora grupper som idag står långt från arbetsmarknaden och nu i ökande utsträckning lämnas utan någon som helst åtgärd, hade tidigare kanske fått plats inom ramen för sysselsättningsfasen. Dessa grupper behöver en ankaråtgärd som främjar ett bibehållt arbetsmarknadsdeltagande. Detta är nödvändigt för att inte människor ska lämnas i sticket. Samtidigt utgör tilldelningen av personer till ankaråtgärden i ASF-företag förutsättningen för att företagen ska fungera. Varje arbetad/aktiverad timme gör att personer kommer närmare arbetsmarknaden är en vinst för samhället såväl som för personen. Istället för att försättas i hjälplöshet blir de anställningsbara.

Idag konstateras att personer som står utan insats och sorteras hos Arbetsförmedlingen som i ”övrig aktivitet” uppgår till 94 000 personer. Åtgärden bör vara obligatorisk för den som varit utanför arbetsmarknaden i 450 dagar och i jobb- och utvecklingsgarantin i 150 dagar. I augusti 2017 stod 77 992 personer utan arbete sen 24 månader. Anvisning bör ske till en sysselsättningsplats hos en arbetsgivare som kan vara en privat, offentlig eller en ideell aktör. Anvisningen föregås av en arbetsförmågebedömning där individens arbetsförmåga prövats. De ramtider som personen ska kunna förväntas arbeta måste vara flexibla och kunna utföras som 20, 40, 60 eller 80 procent av en heltid. Utifrån bedömningen om arbetsförmåga och vad som sedan blir den arbetade tiden bör ersättningsmässigt personer som har försörjningsstöd istället kunna ersättas med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Aktivitetsstöd ger beskattningsbar inkomst istället för bidrag.

Organiserad språkundervisning bör också kunna vara ett inslag som kompletterar insatsen. Alla människor förtjänar att motta stöd för att bibehålla den förmåga som krävs för att delta på arbetsmarknaden, samtidigt som de själva bidrar efter bästa förmåga för sitt uppehälle. Kristdemokraterna vill därför utreda förutsättningarna för att upprätta denna obligatoriska ankaråtgärd – ankarjobb – till deltagande på arbetsmarknaden för långtidsarbetslösa.

Fler behöver arbeta mer och längre

För att Sverige ska klara av att möta denna demografiska utmaning behövs till att börja med en långsiktigt stark och stabil ekonomisk tillväxt och en hög sysselsättningsnivå. Det krävs att fler arbetar mer. För att åstadkomma detta behövs i sin tur en generell ekonomisk politik som främjar innovationer, risktagande, entreprenörskap, företagande, arbete och en välfungerande matchning på arbetsmarknaden.

Även om svensk ekonomi idag går starkt kommer inte denna situation att vara för evigt. Det är från det perspektivet olyckligt för både nuvarande och kommande pensionärer att regeringen för en politik, med skattehöjningar och ökad regelbörda för företag som huvudnummer, som inte i tillräcklig utsträckning stärker Sveriges

konkurrenskraft långsiktigt. Kristdemokraterna och de övriga allianspartierna för i motsats till detta en politik som tar avstånd ifrån skatthöjningar på arbete och företagande, och som har som ett huvudsakligt mål just att stärka svensk konkurrenskraft.

Tätt sammankopplat med den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen är behovet av att den genomsnittliga aktiva tiden på arbetsmarknaden förlängs. Politiken kan och bör göra en hel del för att skapa både bättre förutsättningar och starkare incitament för detta. Det som oftast behandlas i debatten är förslagen på åtgärder för att få äldre att stanna kvar längre i arbetslivet. Vanligast förekommande är diskussionen kring pensionsåldern.

Fler äldre på arbetsmarknaden motverkar stereotypa bilder kring äldre arbetskraft där de anklagas för att inte vara anpassningsbara eller mottagliga för kunskap. I själva verket är ett reducerat deltagande av äldre på arbetsmarknaden ett monumentalt tapp i kompetens för en rad viktiga yrkesroller.

En invändning mot att uppmuntra fler äldre att stanna kvar i arbetslivet är att de skulle stå i vägen för ungdomar som vill in på arbetsmarknaden. Det finns dock ingenting som tyder på att arbetsmarknaden fungerar så. Olika jämförelser mellan både OECD-länder och amerikanska delstater visar att med en hög sysselsättningsgrad bland äldre följer också en hög sysselsättningsgrad bland yngre. Antalet arbeten är inte fast utan ökar när fler vill arbeta. ”Många äldre i arbetskraften hjälper till att hålla hjulen igång. 67-åringen som fortsätter är 22-åringens bästa vän på arbetsmarknaden” som Gunnar Wetterberg skriver i boken Kurvans kraft.

Den särskilda löneskatten för äldre

Under alliansregeringen togs den särskilda löneskatten för äldre, motsvarande 8,5 procent, bort. Det ledde till att fler personer i åldern 65 till 74 år jobbar. Enligt föreningen Skattebetalarna arbetar nästan 100 000 fler seniorer idag jämfört med 2006. Nuvarande regering höjde dock skatten igen, vilket minskar drivkrafterna för äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden. Kritiken från tunga remissinstanser som Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet var stor. Särskilt lyfte dessa fram risken för att äldre, som redan har svårt få jobb, blir mindre attraktiva på arbetsmarknaden. En förlust för den enskilde och för hela samhället.

Kristdemokraterna vill därför att den särskilda löneskatten återigen tas bort. När det råder matchningsproblem på arbetsmarknaden är detta en synnerligen effektiv åtgärd. Äldre har ofta högre lön och med slopad löneskatt kan exempelvis fler kommuner och landsting erbjuda goda villkor för att behålla erfarna lärare, socialsekreterare och barnmorskor ett par extra år. Kristdemokraterna lägger 1,5 miljarder kronor per år 2018–2020.

För att ytterligare främja att äldre stannar kvar på arbetsmarknaden vill Kristdemokraterna dessutom att den särskilda jobbskattavdraget som äldre haft från det att de fyller 66 år, sänks till 64 år. För denna satsning avsätter vi 300 miljoner 2018, och sedan 200 miljoner kronor per år 2019-2020.

Arbetsrätt

Arbetsrätten reglerar förhållandet mellan arbetstagare och arbetsgivare.

Kristdemokraterna står bakom den svenska modellen, där svenska kollektivavtal verkar

tillsammans med lagstiftningen, och anser att den fungerar bra och bör värnas. Samtidigt anser Kristdemokraterna att Europa bör bejaka en mer öppen arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer.

Med utgångspunkt i att såväl arbetsmarknadens funktionssätt som lönebildningen är en gemensam angelägenhet för både arbetsmarknadens parter och den politiska sfären fördes under alliansregeringen trepartssamtal i syfte att nå överenskommelser för att fler ska kunna komma till arbete. Om samma syfte kan vara vägledande i nya samtal bör de nu nedlagda trepartssamtalen återupptas.

Utstationeringsregler

Den fria rörligheten för varor, tjänster och arbetskraft utgör en av grundpelarna för det europeiska samarbetet. Den gemensamma marknaden inom EU är en förutsättning för god ekonomisk tillväxt och nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen. För arbetstagare i företag som tillhandahåller tjänster tillfälligt i ett annat EU-land finns särskilda regler i utstationeringsdirektivet som genomförts i svensk rätt genom utstationeringslagen.

Efter en dom i EU-domstolen, den så kallade Lavaldomen, genomfördes ett antal ändringar i utstationeringslagen för att den skulle stå i överensstämmelse med EU-rätten. Avsikten med den så kallade lex Laval var att bevara den svenska arbetsmarknadsmodellen i grunden och samtidigt slå vakt om den fria rörligheten på den europeiska arbetsmarknaden.

I och med propositionen Nya utstationeringsregler som regeringen lade under året rivs lex Laval upp. Regeringen motiverade propositionen med att det skulle skydda utstationerade arbetstagare och motverka illojal konkurrens. I allt väsentligt fungerade dock reglerna väl, regeringen kunde inte heller visa några allvarliga brister med ordningen som var. Lagrådet kritiserade i sitt yttrande propositionen och pekade på att ingen systematisk utvärdering av lex Laval och inga preciserade brister i gällande rätt angavs som skäl till lagförslagen.

Regeringens kritiserade ansats att kräva ett särskilt kollektivavtal för utstationerade är för långtgående. Med bevisregelns slopande kan stridsåtgärder vidtas även om minimivillkoren i den så kallade hårda kärnan är uppfyllda och enbart för att uppnå just ett utstationeringskollektivavtal. En utstationerande arbetsgivare kommer därmed inte att kunna freda sig mot stridsåtgärder. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit och hämmar därmed den fria rörligheten. Att slopa bevisregeln är dessutom med stor sannolikhet oförenligt med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Bevisregeln var generös då den gav långtgående möjligheter för en arbetstagarorganisation att vidta stridsåtgärder så länge en utstationerande arbetsgivare inte kunde visa att de utstationerade arbetstagarna i allt väsentligt hade lika goda villkor som svenska arbetstagare inom det aktuella avtalsområdet. Ordet visar handlar om att den utstationerande arbetsgivaren ska ha styrkt att så är fallet eller med andra ord att det är ställt utom rimligt tvivel. Det är oklart hur regeringen kan få det till att kontrollmöjligheterna för arbetstagarorganisationerna förbättras genom att bevisregeln togs bort.

Att säkerställa goda villkor för dem som jobbar i Sverige är en självklarhet. Konsekvenserna av regeringens politik innebär dock mer av protektionism och mindre av omsorg om dem som kommer hit för att arbeta. Ändringen riskerar att hämma rörligheten inom EU och att stå i strid med EU-rätten. För vidlyftiga regler satta i relation till EU-rätten skapar också osäkerhet genom att utmana EU-rätten och kan därigenom, i varje fall indirekt, hota den svenska arbetsmarknadsmodellen. De delar som gäller 1 a, 5 a och 5 b §§ utstationeringslagen och följdändringarna i medbestämmandelagen som kom av regeringens proposition Nya utstationeringsregler bör tas bort. Den begränsning av rätten att vidta stridsåtgärder som gällde enligt lex Laval bör återinföras i utstationeringslagen.

För att underlätta för utstationerande företag att göra rätt, och för utstationerade arbetstagare att ta till vara sina rättigheter, är det viktigt att dessa vet vad som gäller på svensk arbetsmarknad. Sådan information måste de kunna ta del av innan de kommer till Sverige. För att detta ska vara möjligt måste svenska kollektivavtalsvillkor finnas lättillgängliga. Regler om detta har funnits sedan lex Laval infördes. Enligt dessa regler ska en arbetstagarorganisation ge in sådana kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som organisationen kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder. Det har dock gjorts i helt obetydlig omfattning, vilket inte är acceptabelt. Mot bakgrund av ovanstående anser vi att bestämmelsen om att kollektivavtal ska lämnas in till Arbetsmiljöverket måste åtföljas av sanktion, förslagsvis med en sanktionsavgift eller motsvarande. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Utöka undantagen från turordningsreglerna i LAS

Med ekonomins tvära kast krävs att företagen har god omställningsförmåga. En utebliven order kan med ett penndrag försätta ett annars expanderande och lönsamt företag i kris. Företag måste kunna ställa om och behålla nyckelpersoner vid förändrade villkor för företaget. Annars utgör bristen på flexibilitet ett skäl för många företag att tveka inför att anställa när utsikterna ser ljusare ut.

För att främja ett flexiblare arbetsliv där företagen har bättre förutsättningar att hantera dagens förutsättning bör undantagen från turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (LAS) därför utökas till fyra personer oavsett företagets storlek. Det skulle därmed dubblera undantaget från hur det ser ut idag. Det nuvarande undantaget görs för två anställda i företag med upp till tio anställda och har varit betydelsefullt för företags benägenhet att våga anställa även i tider då konjunkturen kan tyckas bister.

Tillsammans med övriga partier i Alliansen vill vi även utöka möjligheterna till provanställning. Idag är den maximala tiden i provanställning sex månader. Vi tror att fler arbetsgivare skulle våga öppna dörren för den som står utan jobb om provanställningen förlängdes från sex till tolv månader.

Proportionalitet på arbetsmarknaden

Sverige har förhållandevis få strejker, men fler andra konflikter på arbetsmarknaden. Fler och fler anställda och företag hamnar i avtalslösa tillstånd när ett avtal löpt ut. Hot om konfliktåtgärder förekommer fortfarande i stor utsträckning, och en växande tendens är att konfliktvapnet används mycket snabbt i vissa branscher. Skadorna för företagen blir mycket omfattande redan vid varsel om konflikt. Särskilt uppmärksammat har förstås hamnkonflikten i Göteborg under 2017 varit, men konfliktvapnet används även frekvent i branscher som bygg och renhållning. Hoten i konfliktvapnet används också i

vissa fall i proportioner som inte står i paritet till vad avtalstvisten gäller. I syfte att skapa en bättre ordning på arbetsmarknaden vill vi stärka medlingens roll och införa proportionalitetskrav för sympatiåtgärder så att de inte oskäligt drabbar någon motpart eller hotar samhällsviktiga funktioner.

Parterna bör inte få använda sig av arbetsrättsliga konfliktåtgärder utan att först söka medling via Medlingsinstitutet eller, om parterna är eniga, den oberoende part som parterna enats om.

Kompetenskonton

Dagens arbetsliv efterlyser ett kontinuerligt och livslångt lärande. Arbetskraftens omställningsförmåga kommer till stor del genom vilka möjligheter som finns under livet att skaffa sig kompletterande kunskaper. Globaliseringsrådets slutrapport (Ds 2009:21) pekade på att det svenska utbildningssystemet inte ger möjligheter att skaffa sig en ny eller en kompletterande utbildning för personer som redan befinner sig i arbetslivet. Många företag finansierar internutbildningar, men enligt rapporten är de otillräckliga för att stärka personernas möjligheter att utveckla sin kompetens.

Arbetsmarknadsutbildningarna, som är skattefinansierade, är därtill enbart förbehållna arbetslösa.

Företag bör kunna stimuleras till att erbjuda kompetenskonton som en extra förmån utöver uppsägningslön och andra förmåner som redan stipuleras av lagar och avtal. Kompetenskontot disponeras fritt av den anställde för fortbildning, antingen vid tjänstledighet från pågående anställning eller vid en uppsägning. Avsättningen motiveras för arbetsgivaren genom att denne och arbetstagarorganisationerna kommer överens i kollektivavtal eller annat avtal med samtliga anställda på arbetsplatsen i syfte att hitta konstruktiva lösningar när personal behöver sägas upp.

Graviditetspeng – trygghet i väntans tider

I dag saknas ett generellt system som möjliggör för gravida att i slutet av graviditeten trappa ned eller helt avstå från arbete. Samtidigt är behovet av samhällsstöd stort. En mycket stor del av alla gravida uppbär någon form av ersättning sista månaden i graviditeten. De flesta hänvisas till att ta ut sin föräldrapenning i förtid. Ett fåtal får graviditetspenning (tidigare havandeskapspenning) för att miljön som de arbetar i anses farlig för dem. Andra sjukskrivs, något som har varit omdebatterat under de senaste tio åren, då bedömningarna har varierat bland läkare och Försäkringskassan. Rättsosäkerheten har varit hög, Försäkringskassan har påpekat att hanteringen av tre olika förmåner och gränsdragningen mellan dessa orsakar problem och därutöver riskerar dagens system att upplevas som oförutsägbart och orättvist. Försäkringskassan och flera utredningar har därför föreslagit införandet av ett generellt ersättningssystem för gravida.

Kristdemokraterna vill stärka tryggheten för kvinnor i slutet av graviditeten och föreslår därför att en generell graviditetspeng under den sista månaden i graviditeten införs, vilken ska ses som en möjlighet för den kvinna som vill utnyttja den. Utformningen bör likna tillfällig föräldrapenning och antalet ersatta dagar bör därmed uppgå till 20–23 dagar, beroende av månadens längd. Dagarna ska inte kunna sparas. Rätten till graviditetspenning (tidigare havandeskapspenning) 60 dagar före beräknad födsel kvarstår. Det nya systemet blir enklare, bättre och mer rättssäkert. Frågan om en graviditetspeng bör utredas vidare.

Arbetslöshetsförsäkringen

Alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen bör omfattas av en arbetslöshetsförsäkring med rätt till inkomstrelaterad ersättning för den som blir arbetslös. Det borgar för en trygghet under tider av omställning mellan arbete. Under december 2016 var 3 570 000 personer med i en a-kassa. Det betyder att cirka 70 procent av arbetskraften (personer mellan 16 och 63 år) var arbetslöshetsförsäkrad. För tio år sedan var anslutningsgraden 81 procent. Av cirka 234 000 i arbetskraften som under 2016 var öppet arbetslösa var det endast 38 procent som fick a-kassa. Tio år tidigare var motsvarande siffra 68 procent.⁵ Regeringen har tidigare höjt taket på ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. Tillsammans med kraftiga skattehöjningar och företagsfientlig politik undermineras arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Utöver detta går regeringen nu fram med förslaget att göra avgiften till fackföreningar avdragsgill.

Kristdemokraterna vill istället göra arbetslöshetsförsäkringsavgiften avdragsgill motsvarande 25 procent av avgiften. Det gör anslutningen till försäkringen mindre kostsam vilket stimulerar till en högre anslutningsgrad.

Kristdemokraterna förordar också en nivå för a-kassan så att en arbetslös under sina 300 första dagar mottar 760 kronor per dag och därefter 680 kronor per dag.

Regeringen har utökat möjligheten att få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen på deltid. Kristdemokraterna motsätter sig detta förslag. Den negativa utvecklingen med allt fler deltidstjänster bröts under Alliansens regeringstid. Deltidsbegränsningen har haft betydelse för tillskapandet av fler heltidstjänster inom i synnerhet offentlig sektor. Det blev också mer lönsamt att gå upp i heltid. Arbetslöshetsförsäkringen måste främst ses som en omställningsförsäkring. Effekterna på pension samt könsaspekten där kvinnor i tre gånger så hög utsträckning som män arbetar deltid, bidrar också till att motivera Kristdemokraterna att återinföra deltidbegränsningen på arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetsliv

Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet är en viktig målsättning för arbetslivet. En god arbetsmiljö gynnar både arbetstagare och arbetsgivare. Ett hållbart arbetsliv är också en förutsättning för att Sverige ska stå sig konkurrenskraftigt i framtiden och att människor ska kunna förlänga sitt arbetsliv.

Många företag arbetar bra med det systematiska arbetsmiljöarbete som lagen kräver. De allra flesta tjänstemän är nöjda med sitt jobb. Åtta av tio tycker att deras jobb är meningsfullt, enligt en rapport gjord av TCO och byggd på uppgifter från SCB och Arbetsmiljöverket.

Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män (Försäkringskassan), och skillnaderna fortsätter att öka. Från juli 2015 till juli 2016 har kvinnors ohälsotal ökat med en dag medan männens har ökat med 0,4 dagar (Försäkringskassan, juli 2016). Kvinnors sjukpenningtal är 87 procent högre än männens och kvinnors ohälsotal är 52 procent högre än männens. Kvinnor drabbas i högre grad än män av arbetsrelaterade besvär, som svårt att sluta tänka på arbetet, sömnsvårigheter och olust inför att gå till jobbet, vilket ökar förekomsten av sjukskrivningar. Det finns många olika orsaker till att kvinnor i högre utsträckning än män drabbas av arbetsskador inom vissa branscher. Hur

⁵ Arbetslöshetsrapporten 2017. Akademikernas arbetslöshetskassa.

arbetet är organiserat, hur ledarskapet ser ut och vilka förutsättningar som finns att utföra arbetet är några exempel. Utmärkande för ohälsan hos kvinnor under 2015 var arbetssjukdomar orsakade av sociala och organisatoriska faktorer. Ofta är arbetsgivaren omedveten om skillnaderna och det finns en stor utmaning i att göra alla medvetna om det omedvetna.

Kvinnors ohälsa kulminerar under de två år som följer efter första barnets födelse. För ohälsa som varar längre än 14 dagar påverkas kraftigt av sociodemografiska och socioekonomiska faktorer. Yrken med ökad risk för sjukskrivning framträder inom skola, vård och omsorg, områden inom vilka kvinnor är dominerande. Alltför höga krav och begränsade resurser i arbetet generellt sett hänger samman med lägre arbetstrivsel, en ökad vilja att säga upp sin anställning samt sämre psykisk och fysisk hälsa. I en nyligen genomförd kunskapssammanställning (2016:2), framhålls särskilt problemen inom de kvinnodominerade yrkesgrupperna inom vård, skola och omsorg. Både män och kvinnor som arbetar inom dessa sektorer mår sämre än andra. I Försäkringskassans Socialförsäkringsrapport 2014:14 identifieras de fysiska och psykiska krav som finns i dessa arbetsroller som orsakerna till den högre sjukskrivningsrisken. Liknande insikter uppnåddes i Arbetsmiljöverkets slutrapport Särskilda förebyggande insatser inom kvinnodominerat arbete. Där konstateras behovet av förändringar gällande styrning, ledning, organisering och fördelning av resurser för att i grunden förbättra för kvinnor och mäns arbetsmiljö och arbetsvillkor. Den fysiska och emotionella belastningen som präglar negativ arbetsmiljö drabbar kvinnor och män lika mycket när de befinner sig i sektorn. Rapportens slutsats landar i att det inte är en fråga om kön utan om exponering till dålig arbetsmiljö. Med de insikter som finns om kvinnors ohälsa bör Arbetsmiljöverket utveckla verktyg för och kartlägga hur kvinnor och män exponeras i olika grad på arbetsplatser som utgör riskfaktorer för sjukskrivning. Arbetsplatsers skyddsombud spelar en viktig roll för att värna och kommunicera sina arbetskamraters arbetsmiljö. Skyddsombuden måste vaka över både de fysiska, organisatoriska frågorna såväl som de sociala och psykiska arbetsmiljöfaktorerna.

Tendensen är annars att politiken vill reglera privatlivet genom till exempel kvotering av föräldrapenning. Genom att i vidare forskning utreda sambanden mellan arbetsmiljöfaktorer i olika organisatoriska kontexter kan förståelsen för kvinnors och mäns arbetsvillkor förbättras. Det är angeläget att Arbetsmiljöverket koncentrerar sitt arbete till de sektorer där utsattheten i arbetsrollen är som störst. Det är också betydligt mer träffsäkert än det förslag om särskild sjukskatt på företagen regeringen diskuterat under året för att sedan dra tillbaka.

Försäkringskassan efterlyser i socialförsäkringsrapporten ett arbetsliv som förmår ta hänsyn till de särskilda livsvillkor som följer med föräldraskap. Kristdemokraterna delar den analysen och eftersträvar ett arbetslivsklimat som ger förutsättningar att klara det livspussel som föräldraskap med små barn innebär. Försäkringskassan efterlyser ytterligare studier för att verifiera och fördjupa kunskapen om att så kallat dubbelarbete, där kvinnan har ett huvudansvar för hem och familj samtidigt som hon förvärvsarbetar, i hög utsträckning kan leda till ökad risk för sjukskrivning. Kristdemokraterna eftersträvar ett arbetslivsklimat som ger förutsättningar att klara det livspussel som föräldraskap med små barn innebär.

För att stärka regeringens nationella och internationella arbete med arbetsmiljöfrågor samt ge verksamma aktörer på området stöd i arbetsmiljöarbetet behövs en samordnande funktion som samlar in och förmedlar kunskap om arbetsmiljö. Det saknas även utvärdering av arbetsmiljöpolitikens effekter. Med anledning av detta avser

regeringen att under 2018 inrätta Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Krisdemokraterna stödjer detta initiativ.

Arbetsmiljödeklarerationer

Det är arbetsgivaren som ansvarar för att dess verksamhet drivs på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall förebyggs och att en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås. Arbetsmiljöverkets uppgift är att kontrollera att arbetsgivaren lever upp till de krav som finns i arbetsmiljölagen och i de föreskrifter som Arbetsmiljöverket utfärdar. Denna kontroll sker vanligen genom inspektion.

Antalet förrättningar per inspektör ökade under 2009–2011 till följd av effektivare inspektionsmetoder och mindre administrativt arbete. Andelen minskade dock kraftigt under 2015 på grund av organisationsförändringar. Den lilla återhämtningen som gjorts under 2016 tycks medföra även att myndigheten ligger kvar på en låg nivå⁶. Det är ingen bra utveckling. När Arbetsmiljöverket får stora tillskott går mycket energi till rekrytering och utbildning. Det är bra att det finns kompetenta inspektörer. Men även om det tillförs flera hundra miljoner så är andelen inspekterade arbetsplatser fortfarande inte särskilt hög.

Ett sätt att rationalisera detta arbete utan att för den skull tumma på säkerheten och arbetsmiljön vore att införa ett system med arbetsmiljödeklarerationer. Likaväl som vi årligen redovisar våra inkomster för staten skulle det vara rimligt att arbetsgivare redovisar arbetsmiljön genom en årlig deklARATION. Idag gör vi mer via internet. Även Arbetsmiljöverket bör kunna använda denna teknik.

I ett system med arbetsmiljödeklarerationer fyller arbetsgivaren och arbetstagarna gemensamt i ett av Arbetsmiljöverket upprättat frågeformulär baserat på lag och föreskrifter för just det företaget. Denna deklARATION skall göras så enkel att frågorna kan besvaras med ja eller nej. DeklARATIONEN skall sedan undertecknas av ställföreträdare för företaget och företrädare för arbetstagarna. DeklARATIONEN kan med fördel göras digitalt. Efter behandling av Arbetsmiljöverket, kan åtgärder vidtas utifrån deklARATIONENS resultat.

Förslaget innebär att alla företag inom samma bransch blir behandlade på samma sätt från myndighetens sida. Antalet inspektörer kan minskas och antalet distrikt kan reduceras. Detta innebär en besparing för statskassan utan att arbetsmiljön försämras. Tvärtom skulle kontrollen bli effektivare och mer rättvis.

Det finns därför anledning att regeringen inledningsvis uppdrar åt myndigheten att initiera ett pilotprojekt som prövar möjligheten att deklarerera sin arbetsmiljö. Pilotprojektet kan sedan ge underlag för en storskalig implementering.

Kvinnors företagande

Tillväxtverket har kunnat konstatera att andelen företag som drivs av kvinnor ökade med 34 procent mellan 2006 och 2012 då Alliansen styrde Sverige. Svenskt Näringsliv har också noterat att kvinnor som leder företag ökat från 5,9 procent till 7,5 procent under en tioårsperiod.

En bransch där kvinnor driver nästan hälften av företagen är hälso- och sjukvården. Att regeringen utifrån Ilmar Reepalus utredningsförslag går ut med förslag om

⁶ Årsredovisning Arbetsmiljöverket 2016. <https://www.av.se/globalassets/filer/om-oss/arsredovisningar/arsredovisning-arbetsmiljoverket-2016.pdf>.

vinstbegränsning inom skola, vård och omsorg måste därför ses som ett hårt slag mot just kvinnors företagande.

Andelen kvinnliga företagare är ännu högre inom personliga tjänster, där så många som fyra av fem företagare är kvinnor. I synnerhet inom RUT-branschen dominerar kvinnor som företagsledare. Den långvariga, positiva utvecklingen för kvinnliga företagare i huvudsak till tjänstesektorn, där hushållsnära tjänster utgör en stor del, riskerar med den nuvarande regeringens politik ett allvarligt bakslag. Tillväxtverket påvisade i undersökningen ”Företagens villkor och verklighet” (2012) hur fler än nio av tio av de företag som drivs av kvinnor finns i tjänstesektorn.

För att återgå till den positiva utveckling som tidigare präglade förutsättningarna för kvinnors företagande behöver politiken vinnlägga sig om att inte försämra möjligheterna att starta och driva företag, i synnerhet inte i de sektorer som domineras av kvinnor. Osäkerheten som skapats av regeringens agenda för vinstbegränsningar och reducerat RUT står i vägen för den utvecklingen. Kvinnors företagande gynnas av en generös politik för företagande där hinder för att få verka undanröjs. Kristdemokraterna vill understryka vikten av en sådan politik i kontrast till regeringens.

För att synliggöra kvinnors företagande och stärka deras nätverk initierade alliansregeringen ett ambassadörsnätverk för kvinnors företagande. Nätverket bestod av 800 företagare som utsågs till ambassadörer för kvinnors företagande. De har bidragit till att synliggöra kvinnors företagande och sprida kunskap om hur det är att driva företag. Mellan 2008 och 2014 träffade 2 000 företagare i egenskap av ambassadörer för kvinnors företagande närmare 170 000 personer för att prata om företagande och entreprenörskap. Tyvärr lade den nuvarande regeringen ned detta.

Den sociala pelaren

I ett tal om tillståndet i unionen inför Europaparlamentet 2015 förklarade kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker kommissionens avsikt att utveckla ett förslag till en europeisk pelare för sociala rättigheter. Syftet med pelaren angavs vara att formulera en rad väsentliga principer för väl fungerande och rättvisa arbetsmarknader och välfärdssystem.

Kommissionens förslag om europeisk pelare för sociala rättigheter innebär att en grund skapas för att driva fram lagstiftning som idag inte är EU-gemensam, det vill säga för att utöka EU:s inflytande ytterligare. Därtill tar initiativet kraft och tid som istället borde läggas på mer prioriterade områden. Efter en samrådsprocess och en högnivåkonferens presenterades ett utvecklat förslag under våren 2017. Förslaget innebar också mycket riktigt en omfattande maktöverföring till Bryssel genom likriktande lagstiftning i EU. Bland annat vill kommissionen flytta besluten om svenska föräldrars möjlighet till föräldraledighet till Bryssel och samtidigt införa mer tvångsdelning.

Detta går emot principen om att beslut ska tas så nära medborgarna som är ändamålsenligt. Reell jämställdhet uppnås inte genom att flytta makten över familjers vardagsplanering till ett parlament flera hundra mil bort, utan när familjer själva kan fördela sin ledighet utifrån goda förutsättningar för båda föräldrarna.

I den sociala pelaren uttrycks också en ambition för likriktning av socialförsäkringar, det anser vi hör till nationella kompetensen.

Att uppnå väl fungerande och rättvisa arbetsmarknader och välfärdssystem görs främst genom att medlemsländernas ekonomier är konkurrenskraftiga och

tillhandahåller en stabil tillväxt, där människor får möjlighet att ta sig från utanförskap och bidrag till arbete. Det kräver i sin tur sunda offentliga finanser och genomförande av strukturreformer på nationell nivå. Det som behövs är att den inre marknaden fördjupas och effektiviseras med exempelvis implementeringen av en energiunion och en digital inre marknad. Det initiativ, de resurser och den kraft som arbetet med att upprätta en social pelare upptar, utgör ett överstatligt projekt som tar fokus från saker som EU borde fokusera på. EU har redan idag lagstiftning /direktiv om arbetstagares rättigheter och sociala frågor hanteras i olika utvecklingsgrupper där länder jämför och utvecklar ”best practice” vilket är bra. Men nu signalerar EU:s ledare att man vill gå längre med överstatliga regler vilket vi motsätter oss. Sverige bör därför inte delta i arbetet med att upprätta en europeisk pelare för sociala rättigheter.

Övriga budgetpåverkande anslag

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2018–2020. Myndigheter inom utgiftsområde 4 och 6, såsom Polismyndigheten och Försvarsmakten, är undantagna från PLO-besparingen.

Désirée Pethrus (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Caroline Szyber (KD)

Robert Halef (KD)

Aron Modig (KD)

Penilla Gunther (KD)

Larry Söder (KD)